

ATATÜRK VE GENÇLİK*

Prof. Dr. CEM'İ DEMİROĞLU

Atatürk Türk gençliğine verdiği önemi konuşmalarının çoğunda bu konuya değinerek belirtmektedir. Bizlere yazılı en büyük armağanlarından biri olan Büyük Nutkun sonunu Atatürk: "Bugün vâsil olduğumuz netice, asırlardan beri çekilen millî musibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir. Bu neticeyi, Türk gençliğine emanet ediyorum. Ey Türk gençliği!" diye başlayan ünlü hitabesiyle bitirmiştir. Bu hitabenin son paragrafında ise gençliğin sadece kendi zamanında yaşayanlar olmadığını, onların bütün gelecek nesillerimiz olduğunu açıklar ve: "Ey Türk istikbalinin evlâdı!" hitabını kullanır.

En ateşli vatanseverlerin bile güçsüz kaldıkları günlerde Mayıs 1918'de bir fotoğrafının üzerine şunları yazmıştı: "Her şeye rağmen muhakkak bir nûra doğru yürümekteyiz. Bende bu imanı yaşatan kuvvet, yalnız aziz memleket ve milletim hakkındaki payansız muhabbetim değil; bu günün karanlıkları ahlâksızlıkları, şarlatanlıkları içinde sırf vatan ve hakikat aşkıyla ziya serpmeye ve aramağa çalışan bir gençlik gördüğümdendir." O, bu satırları yazdığı anda Anafartalar Zaferi'nin kahramanı idi. "Ben size taarruz değil, ölmeyi emrediyorum." dediği ve vatanları için ölüme seve seve giden genç şehitlerimizin kumandanı olarak askerî zaferlerimizin aziz şehitlerimizin kanlarıyla sulandığını biliyordu. Türk gençlerinin yüksek vatanseverliklerini bilen Atatürk'ün bütün ümidi hep gençlikte olmuştur. Bir geçit töreninde gençleri gördükten sonra, o akşam sofrada Cumhuriyetin düşebileceği tehlikelerden bahsedenlere: - "Mustafa Kemaller yirmi yaşındadır." demişti. Her gençte kendini gördü. "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır." derken, istikbalin Türk çocuğunun, Türk gencinin, ecdadı içinde Atatürk'ün batmayan bir güneş gibi ışık saçan düşüncelerini yapacağı büyük işlere rehber edeceğini herhalde bili-

* Bu konuşma, 17.4.1986 günü İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenen "Atatürk ve Gençlik" konulu panelde açış konuşması olarak yapılmıştır.

yordu. Nitekim, biraz evvel bahsettiğim Gençliğe Hitabe'sinde örnek olarak verdikleri kendi yaptıklarıdır.

Mayıs 1918'de gençliğe olan inancını belirten cümleleri yazdıktan tam yirmi yıl sonra 1938, 19 Mayıs'ında Atatürk'ü rahatsızlığı gittikçe artmasına rağmen, stadyumdaki törende görüyoruz. Bilmeksizin Türk gençliğine orada veda ediyordu. Aynı yıl Mayıs'ın 19'ncu gününü Gençlik ve Spor Bayramı olarak kabul eden kanunun gerekçesinde: "En büyüğümüz Atatürk, geleceğin en kuvvetli teminatı olan Türk gençliğine bugünün ayrılmasını tensip eylemişlerdir." denilmekteydi. Gene aynı gerekçede: "İnsanlık tarihinin, insanlık ve medeniyet lehine olarak talihini ve gidişini değiştirdiği gün" olarak tanımlanan 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa, 38 yaşında genç bir general olarak Anadolu topraklarına ayak basarken, büyük amacını gerçekleştirecek gücü, bizzat kendi gençliğinden ve Türk gençlerinden alıyordu. Bu gücü, ölünceye kadar hep arkasında hissetmiştir.

Hastalığını kapsayan son yıllarında, kendisi, Hatay meselesinden pek üzüntülü idi. Hatay, Misak-ı Millî sınırları içinde ve fakat o güne kadar yurt bütünlüğüne katılmayan Türk toprağı idi. "Yurtta sulh, cihanda sulh" vecizesinin sahibi büyük insan, çok sevdiği gençleri ölüme sürüklememek için Türkiye'yi harbe sokmadan, Hatay'ı Fransa mandasından kurtarmak için çırpınıyordu. Hekimlerin kendisine uzun ve tam dinlenme tavsiye etmelerine rağmen Atatürk bu tavsiyeyi tutmadı. Hatay davasına büsbütün sarıldı. Son zamanlarında sanki hastalığı değil, en büyük derdi Hatay meselesi; en büyük arzusu Hatay'ı Türk toprağına katmaktı. Bir akşam umumî bir yerde rastladığı Fransız büyükelçisine yine bu meseleyi açmıştı. Bir aralık: - "Beni üzüyorsunuz!" dedi. Türkçe söylemişti. Salonda bu sözü duyan bir genç ayağa kalkarak: - "Atatürk, sen üzülme! Arkanda biz varız." diye bağırdı. Atatürk başını sesin geldiği yana çevirdi. Yüzünde bir sevgi açılışı vardı. Gözlerini gence ve arkadaşlarına dikerek - "Biliyorum çocuğum. Bunu bildiğim için, böyle konuşuyorum." dedi.

19 Mayıs 1938'de Ankara'daki törende veda ettiği Türk gençlerini, 29 Ekim 1938 Cumhuriyet Bayramı gecesi son bir kere daha gördü. Gençler, Boğaziçi vapurlarından birini tutmuşlar, Dolmabahçe Sarayı'nın rıhtımına yaklaşmışlar, sevinç gösterileri yapıyor-

lardı. Atatürk, kesik kesik konuşarak pencereye gitmek istediğini anlattı. Kollarına girdiler, pencere kenarındaki koltuğa oturdu, eli ile gemiye işaret etti. Vapurda bir kıyamettir koptu. Gençler hep bir ağızdan: “Dağ başını duman almış, Gümüş dere durmaz akar” marşını söylüyorlardı. Atatürk mırıldandı: – “Bu bayramlar ve yarınlar sizindir, güle güle!” dedi ve yatağına döndü.

“Ölümü istemek bir cesaret değildir ama ölümden korkmak ahmaklıktır” diyen Atatürk, elliye yaşında, genç bir devlet kurucusu ve başkanı olarak öldü. – “Maksat bizim yaşamaklığımız değil, maksat milletin yaşamasıdır.” diyen Atatürk, sadece, dağılıp ve batış kade-rine mahkûm gibi görünen Türklüğü yaşatmakla yetinmedi, büyük bir inkılâpçı olarak ölüncüye kadar fikirleri uğruna mücadele etti. O’nun ilkeleri ve inkılâpları sayesinde ki, Türklük, gelecek zaman-lara doğru yaşayacak güce kavuşmuştur. Bu gücün temsilcileri her yeni neslin Türk gençleri olacaktır. Gençlerimiz, Atatürk’ü yaptıklarıyla değerlendirdikçe, düşüncelerini ve ilkelerini okuyup anladıkça, O’nun ilericiliğinden ve medeniyetçiliğinden asla tâviz ver-meyeceklerdir. O diyor ki: – “Dünyada insan olarak yaşamak isteyenler, insan olmak özelliklerini ve gücünü kendilerinde görmelidir.”

Gençlerimiz, milletlerin medeniyet ve kültürünün onların devlet hayatlarında, ekonomik hayatta ve güzel sanatlarda, ilim ve fennin verilerini bilerek kullanmalarına bağlı olarak yükseleceğini kesin olarak anlamış bulunmaktadırlar.

Atatürk: – “Biz büyük bir inkılâp yaptık. Ülkeyi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük.” der. Gençlerimiz, ülkemizin tekrar ortaçağ-lara dönmesine izin vermeyeceklerdir. Onların hedefi, Atatürk’ün işaret ettiği gibi: “En medenî ve en müreffeh millet olarak varlığımızı yükseltmek”tir. “Millî kültürümüzü medenî milletler seviyesi üstüne çıkarmak”tır. Bu nasıl olacaktır? Atatürk, bunun da yöntemini öğ-retmiştir. Der ki: – “Saygıdeğer gençler, yaşamak durmadan uğraş-maktır. Bundan dolayı hayatta iki şey vardır. Yenmek ve yenilmek. Size, Türk gençliğine bırakıp emanet ettiğimiz vicdanî inanç, yalnız ve durmadan yenmektir. İnaniyorum ki, her zaman yeneceksiniz. Milletin yükselmesi şartları ve sebepleri için yapılacak şeylerde, atılacak adımlarda kesinlikle bocalamayın. Milleti o yüksek dereceye götürmek için dikilecek engelleri hep birlikte önleyeceğiz. Bunun için kafalarınıza, bilgeliğinize, bilginize, gerekirse bileklerinize, pazı-

larınıza, bacaklarınıza başvuracak ama sonunda kesinlikle o hedefe ulaşacağız.”

Atatürk hedefe ulaşılacağından neden bu kadar emin olabiliyor? Bunu da şöyle açıklar: “Yüzyıllardan beri Türkiye’yi yönetenler çok şeyler düşünmüşlerdir. Ama yalnız bir şeyi düşünmemişlerdir: Türkiye’yi. Bu düşüncesizlik yüzünden Türk vatanının, Türk milletinin karşılaştığı zararları ancak şu tutumla giderebiliriz: O da artık Türkiye’den başka birşey düşünmemek. Ancak bu düşünceyle hareket ederek her türlü kurtuluş ve mutluluk hedeflerine ulaşabiliriz.” Tabii bütün bu sözleri söylerken eşsiz Atatürk; gençliğin âşığı, elinden tutucusu, yol ve yöntem göstericisi, önderi bu büyük insan, gençlere olan büyük güvenine dayanıyordu. Konuşmamı O’nun bu konudaki şu inancını tekrarlayarak bitirmek istiyorum: – “Gençler! Cesaretimizi güçlendirip devam ettiren sizlersiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile, insanlık meziyetinin, vatan muhabbetinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız.”